

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 12.

V Ljubljani, sobota dne 28. julija 1917.

Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

Ruska revolucija.

Velikanske zapreke so se pojavile zanje tedne za udejstvovanje velikih in svetih ciljev, ki si jih je postavila ruska revolucija. Prihajala so poročila, pripovedujoča o „kaosu“, o „anarhiji“, o porazu revolucionarne misli, poročila ki so navdajala vsakega čistokrvnega demokrata z neprijetnimi izgledi za bodočnost. Kajti zanosna revolucija iz marčnih dni ni zdrobila v prah le ruske avtokracije, temveč je omajala močno tudi absolutistični režim — ki se sramežljivo skriva za navidežno ustavnostjo — v Nemčiji in pri nas. Vse je bilo v središču Evrope nekako pomlajeno: Lopov Tisza je odšel, v Nemčiji so delali priprave, da izvijajo junkerski kasti vlado iz rok, pri nas smo dobili zopet svobodno tribuno, sledila je amnestija. Vse te pridobitve so bile plodovi ruske revolucije.

Da bi pa sedaj tako hipno prestalo dobrodejno vplivanje vzhoda na zahod, tega skoraj ni mogoče verjeti. Predvsem moramo upoštevati, kakšno dedščino je prevzela ruska revolucija. Vse rusko javno življenje je bilo korumpirano in demoralizirano s stoletnim despotizmom in tlačanstvom, gospodarski temelji države skozi in skozi razdrapani vsled slabega carjevega gospodarstva, politično ozračje prenasličeno vsled socialnih in narodnostnih nasprotstev. In vrh tega še vojna! V takih razmerah ustvariti temelje demokratične države in zagamčiti pridobitve revolucije pred nevarnostmi od znotraj in zunaj — to je pač neizmerno težko delo. Upoštevati moramo tudi to, da so bili ves čas na delu elementi, ki so varali svet z namenoma napačnimi poročili iz Rusije. Ta napačna poročila so izvirala deloma iz Rusije same, ker je tudi tam mnogo krogov, ki bi radi pripravili revolucionarno preureditev države v slabo ime pred vsem svetom, deloma iz vojnopolitičnih spekulacij, ki bi izrabljale rade „kaos“ za svoje nečedne namene. Za vsemi temi nizkotnimi stremljenji pa ne smemo prezreti ustvarjajočih sil, ki delujejo na Ruskem že desetletja za preobrazbo socialnih in političnih razmer s ciljem, da pridejo interesi najširših ljudskih mas na prvo mesto. Te sile so stopile na plan že l. 1905, iznova v marčnih dneh 1917. Ko so so izčistile te sile in izločile vse tiste elemente, ki so hoteli le reform, ne popolnega preobrata, se je pričel boj, ki je priklopel v zadnjih dneh do viška. V delavskih in vojaških svetih so sedaj osredotočene ono sile orjaškega gibanja, ki je zgibalo armado in delavstvo, široke kroge malo-meščanstva in kmetiškega prebivalstva. Demokratizacija armade je preprečila protire-

volucionarne načrte militaristov; kmečko prebivalstvo si je ustvarilo svoja zastopstva in izdalo geslo za razlastitev zemlje in se vedno tesneje oprijemalo organov revolucionarne armade in proletariata. Delavski razred pa ima v delavskih in vojaških svetih najostrejša orožja, da koraka na čelu demokracije v boj za politično in socialno enakopravnost. In v zadnjih dneh se je jasno pokazala sloga med delavstvom, vojaštvom in kmečkim prebivalstvom: Zastopniki teh skupin so izročili soglasno vso moč v rokečasne vlade, ki ima sedaj neomejeno oblast za vse svoje ukrepe.

Začasna vlada je izdala mogočno učinkujoč oglas, v katerem napoveduje volitve za ustavodajalni zbor, avtonomijo občin in zemstev na podlagi splošne, direktne, enake in tajne volilne pravice; napoveduje zakonske načrte za osemurni delavnik, ustanovi delavske sindikate, zbornice in razsodišča. Agrarno vprašanje reši tako, da izroči vso zemljo poljedelskim delavcem. Vse prebivalstvo hoče združiti na temelju svobode in enakosti.

Čim enotnejše postaja vodstvo v revolucionarni Rusiji, tem lažje izvede svoje naloge. Sedaj ima Rusija osredotočeno vso silo v začasni vladi, sedaj prične zopet svoje veliko delo za svobodo in demokracijo.

A. F. Kerenski v Moskvi.

Po nevtralnem listu prinaša „Česka Demokracija“ v svoji 4. številki o Kerenskem članek, ki ga priobčujemo kot donesek za spoznavanje demokratizma in njega nravnih temeljev brez katerih je demokratizem nemogoč, pa naj žepni „politiki“ in „politiki po poklicu“ še bolj dopovedujejo, da poštenost in značajnost v politiki ne velja. Članek je razun tega tudi informativen in vsebuje ključ v razumevanje marsikakih dogodkov, ki nas v zadnjih časih ob čitanju poročil iz Rusije presenečajo. Članek se glasi: „Bivanje v Moskvi je zanj, Kerenskega, kot povsod, triumf. Pozdravljajo ga s ploskanjem, zasipavajo s cveticami, z rožami krase njegov avto, s cvetjem mu potresajo cesto. Tisočglave množice stoje okoli njegove premične tribune, s katere stoji govori ljudstvu, ki željno lovi vsako njegovo besedo, vsak zlog. Za prostor, s katerega je boljše slišati in videti Kerenskega, se množice brezobzirno trgajo, in ti, ki stoje na širokem trgu, zavidajo onim, ki ga slišijo, in prosijo, da bi prišel tudi njim povedati besedo; in on nastopa in govori. Vsaka njegova beseda gre v srca tisočev, pridobiva mase in mase pehajočih se tisočev se osredotočujejo in so pripravljene iti na prvi njegov mig. Vsak njegov gib spremlja gromovit „Ura“, ki še dolgo odmeva za odhajajočim avtomobilom Kerenskega.

Ta mali, slabotni človek, stoječ nad masami in masam zapovedujoč, „vladar muzikov“, priteguje množice z močjo svoje plamteče besede; v tem je nekaj klasičnega;

ne spominja na revolucije dobe Francije, temveč na Periklejev vek, na vek prvega občana „diktatorja“ stare Grške, ali na dni, ko se je rimsko ljudstvo dalo prepričevati od svojih priljubljenih tribunov.

To je izvanredni pojav in nima primere niti prispedobe v psihologiji mas XX. stoletja, samotni krasni pojav; ta pojav je pravo utelešenje velikega pomena temeljnih nagibov vsake revolucije. Vseh gibanj ljudstva, duha in besede, pred kojih podjarmljajočim učinkom postaja celo orožje nekaj manj pomembnega. V tem pojavu je utelešena tudi nadaljna okolnost, za današnjo Rusijo posebno pomembna. To je žeja po človeku, neuglašljiva žeja po osebnosti, strastno hrepenenje po talentu, po umu, po podžigu, po navdušenju, žeja, ki žge do bolesti v teh dobah preratov in dvomov, ko stoje slabe duše brez nasveta, danes, po dolgih letih triumfa minulih bolečnih dob, ki niso rodile talenta. Ploskanje, ki vihra kot burja za triumfujočim vozom, pomenja vrisk naroda, čigar strašna in večna misel je: „Ni tjudi!“

„Ljudi“ je v tem narodu neverjetno malo. In pojav, kot Kerenski, je na tem žalostnem sivem ozadju v resnici nebeška prikazen.

Pozornost cele Rusije je osredotočena na njem, srca tisočev gorijo v ognjih njegovega plamtečega srca v eni molitvi: „... Podžgi nas s svojim ognjem!“

Njegovo veliko navdušenje, njegova velika vera, ki zveni iz odmevov njegovih jeklenih besed, velika ljubezen k domovini, ki gori iz njih, mu daje vlado nad umi in srca. Še eno je v njem, brez česar bi ne bilo Kerenskega, niti njegovega impozantnega triumfa. To je velika resnica in velika resničnost tega, kar govori in dela. Iz njega govori vse, po čemur ruski človek hrepeni; človek, ki zna stati nad vsem, kar je strankarsko osebno, preveč programatično, preozko, človek, čigar zavest ima perutnice, na katerih se more dvigniti v višine, kjer kraljujejo velike duše narodov, v sfere vsenarodnega in občečloveškega. Strankarskih govornikov, in sicer izbornih, je mnogo, Kerenski je edin. Programov strank je tudi mnogo, in zelo dobrih, toda stranka, v kateri je Kerenski, stranka ljubezni k Rusiji, stranka rešitve domovine, je vsem blizu; ne hladnemu razumu, temveč srcem. Hrepenenje po resnici gori v vseh dušah, vsi iščejo resnico in vsi hočejo najti izhod iz temnega gozda protislovij, v katera so se zamotale malo razvite in trde glave; vsi hodijo iskat Kerenskega ogenj kot zvezdo vodnico, ki bi svetila vsem, služila vsem. In Kerenski prižiga pred njimi vsi ogenj, in od tod ljubezen, navdušenje, triumfi. Nevtralni list končuje z ozirom na demokratične težnje Kerenskega svoj članek z vrsticami: „In zato se mu zahvaljujemo za to težko delo, ki ga vrši s strašno vztrajnostjo, in ki je neprestano delo probujajočega se človeškega duha. Čast in slava mu, in naj usoda ohrani njegovo železno, neumorno silo, ki je tako sveta Rusiji in njeni bodočnosti.“

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Franc Škafarska ulica št. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrta leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglašeni in poslani vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

O naših narodnih problemih.

II.

Križevi pot obsojenca, to je kulturni razvoj Slovencev v zadnjih sto letih. Kulturna višina, ki smo jo dosegli Slovenci, ima znake trdih bojov in neznosnih razmer. Borili smo se za vsako ljudsko šolo, za vsako slovensko izrečeno besedo v srednjih šolah in v uradih. Kulturne vrednote, kar jih imamo, so plod idealizma, nesebičnega hotenja posameznikov. Kulturni delavec med nami ni mogel računati na gmotno korist in prednost. Njegovo delo in trud sta mu bila preje v škodo nego v dobiček. Na prstih ene roke bi lahko sešteli take osebnosti, ki so od svojega duševnega dela imele tudi kakšne osebne dobičke.

Da smo kljub neznosnim razmeram vendarle tudi kulturno napredovali, zato se imamo zahvaliti nastopnim dvem okolnostim:

1. svoji zemljepisni legi;
2. idealizmu posameznikov, ki so kulturno delali in ustvarjali.

Zemljepisno smo Slovenci primorsko ljudstvo. Morje nas je seznanilo z zapadno kulturo, vezalo nas je z jugom. Na severu smo sosedji nemškega naroda, katerega kulturni pritisk in vpliv sta bila tako silna, da smo polagoma izgubljali svoje narodne posebnosti. Nemški in italijanski vpliv, ki sta nam bila včasih tudi vsiljena, sta dala našemu kulturnemu razvoju svoj pečat. Od drugih narodov, če tudi so nam sorodni, smo prav malo vedeli in prav malo jemali. Kar smo imeli in dobili od njih, to so nam posredovali naši kulturni delavci zastoj, brez plačila, brez pohvale. Notranji imperativ posameznikov je izvršil pri nas velika kulturna dela. Njegov idealizem je bil hrbtnica našega narodnega kulturnega življenja, ki je izvrševal tudi narodno obrambno delo, ki tvori posebno poglavje o narodni zavednosti kot faktorju družabne morale in etike.

Na znotraj Slovenci kulturno pravzaprav nismo nikoli bili samosvoji gospodarji. Drugi so nam odločali obseg šolstva, način in sredstva pouka. Zato ima naš dosedanji kulturni razvoj za seboj dolga, težavna stranska pota. Zato je med nami vzcvetelo renegatsvo v vseh slojih, med vsemi stanovi, ne izvzemši delavstva in kmetskega ljudstva. Med starši in otroki je pod tujim varstvom živeče renegatsvo izkopal prepade. Narodno obrambni in kulturni boj je ob narodnostnih mejah buknil v plamen sovraštva. Proti gospodarsko odvisnemu in proletarskemu slovenskemu življu se je dvignil buržvazijski tujec, ki ni razpolagal le z večjimi denarnimi sredstvi, temveč — in to je bilo odločilno! — tudi z gospodarsko premočjo kot kapitalist, velepodjetnik in tako dalje. Ta narodni obrambni boj je izčrpal skoraj vso našo ljudsko energijo. V ozkem središču je zato bilo premalo prostora, da bi se mogli razviti resni kulturni boji, ki edini morejo dati resnično velike kulturne sadove. Ker smo bili vezani po narodno obrambnih bojih, se tudi kulturno nismo mogli razmahniti tako, kakor bi se morali. Zato smo v kulturnem pogledu ostali šibki, malopomembni. Ker je bil naš narodni kulturni razvoj večinoma odvisen od idealističnega notranjega imperativa kulturnega delavca, ki se je vbadal zastoj, živel takorekoč od miloščine in umiral v bedi, je ostala naša duševna in umstvena kultura brez tiste enotnosti, ki si jo ustvari vsak neodvisen in svoboden narod. Pri nas nismo prišli niti tako daleč, da bi priznali, kulturni delavec je tisti, ki mu gre prva beseda v javnosti. As.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Politični pregled.

— **Jugoslovanski klub in Češki svaz.** V četrtek dne 26. t. m. bi se bila morala pričeti skupna posvetovanja Jugoslovanskega kluba in Češkega svaza. Do posvetovanj ni prišlo, ker so se pojavila ostra nasprotstva med obema skupinama. Za danes beležimo le suha dejstva. Zastopnika Jugoslovanskega kluba sta prišla v Prago, a nista šla na posvetovanje, temveč priobčujeta v socialističnem „Pravu lidu“ sledečo izjavo: „Od predsedstva Češkega svaza smo bili povabljeni oficijelno na skupno posvetovanje in sva prišla v Prago v sredo zvečer. Agrarni listi, zlasti „Venkov“ so nas pozdravili na tako čuden način, da izražava le svoje obžalovanje nad nivojem, na katerega so padle parlamentarne razprave in češko agrarna gostoljubnost.“ — „Venkov“ trdi namreč, da sta dr. Korošec in dr. Krek vladna agenta, ki sta prišla le zato v Prago, da zvbata češke poslance k vstopu v vlado.

— **Večina Češkega svaza za sodelovanje pri reviziji ustave.** Poslanca Šmeral in Tusar poudarjata, da se je izrekla večina Češkega svaza za sodelovanje pri reviziji ustave. Nasprotne predloge Stranskega in Konečnyja je odklonil Svaz z vsemi proti 14 glasom. V „Pravem lidu“ piše Tusar: Če hoče postati Avstro-Ogrska zvezna država, tedaj je treba izpremeniti dualizem in to je ustavna revizija. Naša izjava z dne 30. maja ni bila drugega nego klic po reviziji. Ni bila in ne bo v nasprotstvu z našo udeležbo pri posvetovanjih o reviziji ustave.

— **Klic po novih volitvah.** V „Venkovu“ piše poslanec Spaček: Nihče ne more tajiti, da ni niti državni zbor, še manj pa ustavni odsek poslanske zbornice poklican, da reši državnoopravno razmerje dežel češke krone s habsburško državo. Nikjer drugje ni mogoče o tem razpravljati, kakor edino le v deželnem zboru kraljevine Češke, oziroma v generalnem deželnem zboru dežel češke krone. Pogodba, potem katere je prišlo kraljestvo Češko pod žezlo Habsburžanov, ni bila nikdar pogodba med kraljevino Češko in avstrijskimi deželami, torej tudi sedaj ni pogodba med kraljevino Češko in državnim zborom, kot pooblaščenec v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, temveč vedno še pogodba med krono in kraljevino Češko. Veljavne obravnave so mogoče tedaj le med krono in zastopniki dežel češke krone, torej le z deželnim zborom Češke, oziroma generalnim deželnim zborom vseh dežel češke krone. Državni zbor tudi za to ne more odločevati o tem vprašanju, ker je po izjavi Čehov z dne 30. maja 1917 tudi Slovaška na Ogrskem del bodoče države Češke in je ogrska državna polovica nedotakljiva za naš državni zbor. Sedanji državni zbor je pa še tem manj kompetenten za razprave, ker so že potekli mandati poslancev, čeprav se je podaljšala veljavnost mandatov. Podaljšanje mandatov se ni izvršilo z ljudsko voljo, temveč le z zakonom državnega zbora, kjer je bila izločena ljudska volja. Če so torej tako dalekosežne izpremembe, tedaj naj odloči ljudstvo z novimi volitvami, ali izroči rešitev svoje nacionalne bodočnosti državnemu zboru, ali naj se izvede rešitev v generalnem deželnem zboru dežel kraljevine Češke ali na kongresu, ki bo odločeval s končno veljavno pravico o pogojih svetovnega miru.

— **Pogajanja na Dunaju.** Graška „Tagespošta“ piše: Voditelji strank so skoraj vsi brez izjeme na Dunaju. Očitno je, da se vrše pogajanja, ki jih vodi deloma dr. pl. Seidler, deloma druge osebnosti, od katerih se jih imenuje kar več za bodočega ministrskega predsednika. Toliko gotovo, da je izvrši izprememba kabineta prej, kakor je bilo nameravano prvotno. Skoraj izključeno je, da stopi nova vlada pred državni zbor že v teku poletnega zasedanja, če pride do tega. Vodilni krogi nemških politikov izra-

žajo mnenje, da je neobhodno potrebna vlada, prepojena skoz in skoz z avstrijsko državno mislijo, ker ne gre, da bi se prepustila obramba državnih interesov eni ali drugi stranki. V tem primeru ni tolike važnosti, kdo je na čelu kabineta, temveč je največje važnosti, da ima vlada urejen program in zagotovilo, da ga izvede.

— **Za združitev vseh nemško avstrijskih strank** so se izrekli zaupniki Nemcev z južne Češke. Ta blok naj ima nalogo, da izvede pravico samodoločevanja vseh avstrijskih Nemcev brez ozira na deželne meje. — Če zahtevajo slovanski narodi v Avstriji tako pravico, zakriče Nemci takoj, da so deželne meje nedotakljive in označujejo to stremljenje z veleizdajstvom.

— **Zakaj so zaprli Pilsudskega.** Pilsudski je bil voditelj leve v poljskem državnem svetu. Leвица je izstopila iz državne sveta in delovala na to, da ne postane bodoča Poljska monarhija, temveč republika. Pilsudski naj bi bil vrhovni poveljnik poljske armade.

— **Zapriseženje poljskih legij.** N. Z. Z. poroča iz Krakova: 9. t. m. se je vršila v Varšavi zaprisega poljskih legij. Mnogo legijonarjev se je ob tej priliki branilo priseči. Kot poljski vojaki, so se branili, da bi prisegli v poljski vojaški prisegi na sobojevniško in zvezno zvestobo armadam centralnih držav. Legionarje, ki so se branili priseči so takoj odstranili iz službe in so jih internirali v Modlinu.

— **Dogodki na Ruskem.** Lenin in Trozky sta prosila preiskovalno komisijo, naj ju zapre, da se izogneta nevarnosti linčanja in da dokazeta svojo nedolžnost glede obtožbe, da sta delala po naročilu Nemcev. — Pariški listi prinašajo sledečo izjavo Kerenskoga: Čutim v sebi smrtni kal; moji dnevi so štet, zato hočem kolikor najhitreje delovati, da iztrgam svojo domovino najbolj nevarnima sovražnikoma: Nemcem in anarhiji. Za izvršitev svoje naloge me ne zadržujejo nobene zapreke, ne grožnje, ne atentati, kajti življenje je za me malo vredno. Kerenskij je pokazal nato svojo levo, popolnoma ohromelo roko kot dokaz nezavrljive bolezn.

— **Francoski socijalisti in stockholmska konferenca.** „Humanité“ poroča: Upravni odbor francoske socijalistične stranke je izbral posebno komisijo, ki je sklenila, da povabi v Londonu se nahajajoče zastopnike ruskega sovjeta v Pariz k posvetovanju. Razven tega je telegrafično napisala angleško delavsko stranko „Labour Party“; da imenuje delegate, ki bi spremili ruske zastopnike sovjeta v Pariz. Pri posvetovanju v Parizu bi se naj pretresalo vprašanje socijalistične konference aliirancev. Končno se je obrnila komisija brzojavno na Huysmansa in Brantinga v Stockholmu, da pojasne bližje okolnosti, ki so bile odločilne za sklicanje internacionale v Stockholmu. Ta poslednja brzojavka zahteva, da se povabi tudi Bernski odbor (Cimervaldovci) in se ž njim posvetuje kot delom internacionale in pa kot samostojno organizacijo. S posvetovanji v Parizu pa se naj ne zakasni splošna konferenca v Stockholmu. V „Humanité“ piše razven tega Sembat, da se nahajajo francoski socijalisti v zelo neprijetni dilemi. Če gredo v Stockholmu, riskirajo, da kruto razžalijo del javnega mnenja v Franciji, če pa ne gredo, pa razžalijo javno mnenje Rusije.

— **Konferenca aliirancev v Parizu** se je pričela. Razprave so popolnoma tajne.

— **Grki v Švici in izpremembe v Grčiji.** „Unija Grkov“ v Švici je pred nedavnim poslala spomenico ruski vladi, v kateri protestira v imenu vseh Grkov proti „nasilju“, ki sta ga izvršila ententa in Venizelos v Grčiji. „Društvo liberalnih Grkov“ v Curihu objavlja sedaj v N. Z. Z. tale odgovor: „Z vsem preudarkom je opozoriti na to, da se dotični, ki si prilastuje

pravico govoriti v imenu vseh Grkov, pregreši proti resnici. Velika večina Grkov prisega namreč na politiko, ki jo tako mojstersko vodi povečevalec države, Venizelos. Javna tajnost je, da je razdeljena Grčija na dve stranki. Posledica tega je tudi, da si stojijo Grki i v Švici v dveh strankah nasproti. Na tem ni možno ničesar izpremeniti in oni, ki so se pripravili, da odpošljejo spomenico, bi bili morali javno priznati njen izvor. Iz tega vzroka se nikakor ne smatramo edini s to „unijo“. Nasprotno! Konstatiramo, da velika večina grškega naroda z ogorčnostjo odklanja nazore te nepoklicane strani in sicer odgovarjajoče svojim tradicijam in v svesti si svojih najvišjih in svetih interesov, ki se zamorejo spraviti v sklad samo z onimi zapadnih držav. Kar se tiče intervencije zaščitnih sil, ki so jo toliko napadali, je nikakor ni treba ovreči, ko vendar tudi Harden v svoji „Zukunft“ v polni meri in odkritosrčno izkazuje priznanje politiki, ki jo vodi ententa napram Grčiji. Ogromna večina grškega naroda nikdar ne pozabi, čemu se ima zahvaliti plemenitemu fracoskemu narodu in zopet je bila Francija, ki je iztegnila bratsko roko ravno v trenutku, ko je bila Grčija raztrgana vsled notranjih nemirov in preprirov, da ji vrne dolgo zahrepenjeno svobodo. Ni res, da je Francija zatrla našo svobodo, nasprotno vsled odločnega postopanja zapadnih držav se je omogočilo terorizirani večini Grčije, da je spravila svojo voljo zopet k polni veljavi. Zelo mučno je pač slišati, da se v imenu svobode zahteva od Venizelosa, da se ne smejo odstaviti oni uradniki, ki so intenzivno delali na tem, da se napravi svoboda grškega naroda iluzorno. Ko je Grčija sedaj zopet dosegla svojo politično svobodo pod vodstvom svojega dalekovidnega državnika, mora biti vsakdo siguren, da se kar najtemeljiteje ohrani državna neodvisnost tako na znotraj kot na zunaj in mi opozarjamo glede tega vprašanja samo na izvajanja Balfourja v angleškem parlamentu, ki smo jih slišali pred kratkim.

Pravice vlad.

Govore o pravicah vlad, knezov, krone; da, liberalci sami govore o tem, pristavljajo le, da ima ljudstvo tudi pravice. Ali na kakšen način naj ima kaka vlada pravice? Kaj pomenja pravica? Pravica je izrecna oblast, ki jo ima kdo do kake stvari ali do kakega dejanja, ki je v njegovo dobro. Ali izrecne oblasti, ki jih ima vlada, ali so te v njeno dobro? Ali jih ne izvršuje v dobro ljudstva? Oblast pa, ki jo izvršuje vlada v dobro ljudstva, je dolžnost, a ne pravica. Ona se ne more iznebiti te takozvane pravice, torej ni to pravica. Najhujši prilizovalci knezov, najiskrenejši zagovorniki zakonitosti, najstrožji, najbolj absolutni lahko trdijo le to, da je potrebna za srečo ljudstva monarhična vlada, da naj ima knez neomejeno pravico; če pa je tako, tedaj ima knez le dolžnosti, nima nobenih pravic. Le ljudstvo ima pravice. L. Börne.

Dnevne beležke.

— Izpred raziščišča zavarovalnice zoper nezgode za rudarje v Trstu. 26. julija je bila seja, na kateri so presojali sledeče tožbe za rento: Bellusič Anton, rudar iz Labinja — se je poškodoval na očeh vsled opeklina. Priznalo se mu je 40% rente od njegovega letnega zaslužka. — Oblak Jurij, delavec s Save na Gorenjskem, se je poškodoval vsled padca v tovarni. Imel je doslej 24% rento, odslej se mu je priznala 30%. — Mihelič Marija iz Kočevja je bila zavrtnjena s tožbo na odškodnino, ker je zdravniško izpričevalo proti nji, češ, da je

že povsem zdrava. — Drugi dve tožbi (Milčič Domenik, Friedmann Karl) sta bila odloženi, ker tožnika nista prišla k razpravi. — Priporočamo zato vsakemu, kdor se pritoži na raziščišče zavarovalnice proti nezgodam, da se udeleži razprave. Stroške za pot v Trst dobi vsak tožnik povrnjene, brez ozira nato če je njegova tožba ugodno ali neugodno rešena. — V raziščišču so bili: Za podjetnike rudniški svetnika Mohor Pirnat iz Idrije in V. Janda iz Ljubljane — za delavce sodr. Ivan Erlah s Koroške Bele. — Vsak tožnik pripelje s seboj lahko svojega zastopnika, kar je včasih zelo potrebno, da se dejanski stan jasneje ugotovi.

— **Kranjski deželni odbor** je sklenil na svoji zadnji seji, da dovoli draginjske doklade aktivnemu in vpokojenemu učitelstvu in deželnim nastavljenecem za čas od 1. julija do 31. decembra. Protestiral je še enkrat proti mlevskim kartam in pozval vlado, da zviša dnevno izmero moke za kmečko prebivalstvo na 500 gramov. — Kar je vojna, se kranjski deželni odbor še enkrat ni zmenil ne za mestno prebivalstvo, ne delavstvo, ki trpi najhujše pomanjkanje. Po nekaterih industrijskih krajih je delavstvo že tako onemoglo, da ni več daleč dan, ko ne bo moglo iti več na delo in bo umiralo od lakote kakor istrsko prebivalstvo. Deželni odbor naj pouči kmečko prebivalstvo, da naj vsaj za zmerne cene prodaja delavstvu in mestnemu prebivalstvu poljske pridelke, mleko, jajca in naj zbudi v njem vsaj toliko človekoljubnega čuvstva, da ne bo izpostavljeno civilno prebivalstvo naravnost preziranju in zaničevanju.

— **Ljubljanskemu občinskemu svetu priporočamo**, da nastopi glede šol tako, kakor je storil dunajski mestni svet. Dunajski mestni svet je sklenil soglasno, da protestira že sedaj proti vsakemu načrtu, ki bi šel za tem, da se zapro šole zaradi pomanjkanja premoga. Dunajski mestni svet zahteva celo, naj bodo otrokom šole čez čas pouka na razpolago, da ne bodo prezebali doma in naj se izroče telovadnice prebivalstvu pozimi kot ogrevališča. — V Ljubljani bo letošnjo zimo najbrže tako kakor lansko: Šole zaprte, kinematografi in nemško gledališče pa odprti.

— **Za preskrbo vojaških invalidov, vdov in sirot.** Socialno demokratični poslanci so vložili predlog, naj izdela vlada takoj načrt za preskrbo vojaških invalidov, vdov in sirot in ga predloži poslanski zbornici.

— **Nova ureditev podpor za begunce.** Notranje ministrstvo je razposlalo na vsa politična deželna mesta, izvzemši ona v Bukovini, odlok, s katerim se urejuje državna begunska podpora, veljavna od 21. julija dalje, in sicer: 1. V sedanjem ozemlju državne begunske oskrbe, to je na Nižjem Avstrijskem, Gorenjem Avstrijskem, Solnograškem, Štajerskem, v političnih okrajih Velikovec in Wolfsberg na Koroškem, Kranjskem, Češkem, Moravskem, v zapadni Šleziji in v širšem vojnem ozemlju v Galiciji. 2. Na Tirolskem in Predarelskem, Primorskem, v Dalmaciji, v vzhodni Šleziji in v političnih okrajih na Koroškem, ki ne pripadajo ozemlju begunske oskrbe, potem v sedanjem ožjem vojnem ozemlju v Galiciji.

V odloku so določeni posamezni zneski begunske podpore: **Za samostojne, stalno za delo nesposobne obebe 4 K za osebo na dan, za stalno za delo nesposobne zakonske skupno 8 K in za druge nepremožne begunce 2 K za osebo na dan.** Odlok urejuje tudi razmerje begunske podpore z drugimi rednimi dohodki.

Za povišanje pristojbin moštvo.

Socialno demokratični poslanci Sever, Resel, David in tovariši so vložili na seji poslanske zbornice 15. julija sledeči predlog

Že desetletja se niso znatno povišale pristojbine za moštvo c. kr. armade, c. kr. strelcev (deželna bramba) in za črnovojnik. Ves čas znašajo za infanterista dvanajst vinarjev in znašajo danes: Za rezervnega narednika 70 vin. na dan, za četovodjo 45 vinarjev na dan, za korporala 30 vinarjev, za poddesetnika 20 in za infanterista 16 vinarjev na dan. Poleg teh pristojbin dobi moštvo na bojišču in v etapnem ozemlju vojno doklado po 20 vinarjev na dan. (Pri oficirjih pričinja vojna doklada že v Badnu pri Dunaju). Moštvo v zaledju so odtegnili pred nekaj meseci doklado po 10 vinarjev na dan.

S temi nizkimi pristojbinami si mora nabavljati vojak ovratnike, milo, mast za čevlje, mora plačevati pranje perila i. t. d., mora plačevati za zavoj komisnega tobaka 20 vinarjev (prej 10 vinarjev.)

Pri vedno naraščajoči draginji je popolnoma izključeno, da bi si nabavljaj vojak vse potrebščine s to pristojbino.

K temu prihaja, da so skrčili menažo na fronti, zlasti pa še v etapi in zaledju. Namesto 700 gramov kruha dobiva na fronti le 420, 370 gramov v zaledju in v bolnišnicah le 350 gramov. Namesto 400 gramov mesa le 300 gramov, 250 gramov, celo le po 170 gramov na dan. Sočivje so zmanjšali od 140 gramov na 100 gramov. Za zmanjšane porcije kruha dobiva res odškodnino, a je tako malenkostna, da so dohodki le neznatno zvišani.

Vsled pomanjkljive prehrane — zlasti v zaledju — in vsled skrajno prenizkih pristojbin, izginja vojakom trdna volja in veselje do dela, zato je takojšnje povišanje pristojbin neobhodno potrebno.

Podpisani predlagajo: Poslanska zbornica naj sklene:

Ministra za deželno brambo pozivljamo, da se izvede kar najhitrejše mogoče izdatno povišanje pristojbin, odgovarjajoče draginjskim razmeram.

V formelnem oziru predlagamo, da se izroči predlog brez prvega čitanja brambnemu odseku.

Aprovizacija.

Razdelitev špeha na rumene izkaznice C. Mestna aprovizacija ljubljanska bo prihodnje dni razdeljevala na rumene izkaznice, zaznamovane s črko C, špeh po 3 krone kg. Določa se naslednji red: V soboto, 28. julija popoldne od 2. do 3. št. 1 do 75, od 3. do 4. št. 76 do 150, od 4. do 5. št. 151 do 225, od 5. do 6. št. 226 do 300. V ponedeljek, 30. julija popoldne od 2. do 3. št. 301 do 375, od 3. do 4. št. 376 do 450, od 4. do 5. št. 451 do 525, od 5. do 6. št. 526 do 600. V torek, 31. julija popoldne od 2. do 3. št. 601 do 675, od 3. do 4. št. 676 do 750, od 4. do 5. št. 751 do 825, od 5. do 6. št. 826 do 900. V sredo, 1. avgusta popoldne od 2. do 3. št. 901 do 975, od 3. do 4. št. 976 do 1050, od 4. do 5. št. 1051 do 1125, od 5. do 6. št. 1125 do 1200. Nadaljni spored se objavi kasneje. Poleg rumene izkaznice C je treba prinesiti s seboj tudi maščobne karte. Pripraviti je posodo in drobiž.

Petrolej. Iz trgovinskega ministrstva sporočajo, da je še vedno tako veliko pomanjkanje petroleja, da ga je nemogoče oddajati v poletnem času za kurjavo, in tudi pozimi ga bo komaj toliko, da se zadosti najnujnejšim potrebam za razsvetlavo in za tehnične namene.

Kaj vse dovolijo. Urad za ljudsko prehrano dovoljuje, da se vlagajo kumare, da se napravljajo kislo zelje in vlagajo in vkuhavajo paradizniki. Sušiti se ne sme. — Sedaj naj pove urad le še to, na kakšen način lahko dobe najširše ljudske mase vse te lepe reči, da ravna po njegovih navodilih.

Kruh. Mestna aprovizacija odreja, da se sme prodajati le svež kruh, ker se drugače pokvari. Stranke naj kupujejo kruh vsak dan sproti. Prepovedano je, prodajati kruh za več kakor en dan nazaj; za en dan naprej se sme prodajati le v nujnih primerih in ob zadostni zalogi.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 26. julija. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Neizpremenjeno.

Armada fronta generalobersta nadv. Jožefa.

Pri novih bojih ob gorenji Susiti sta prešla kraja Soveja in Negrilesci v sovražne roke. V Gozdnatih Karpatih se je ruska fronta od Tatarskega prelaza sem tja do okolice Kirlibabe omajala. Honvedski polki so nasprotnika vrgli čez Capul nazaj. Avstro-ogrski in nemške čete generalobersta v. Kövesza prodirajo, sledeč gorenjemu toku gorskih rek, v severo-vzhodni smeri.

Armada fronta generalfeldmarsala princa Leopolda Bavarskega.

Napadalno gibanje armadne skupine generalobersta v. Böhm-Ermollija uspešno napreduje. Deli armade generalobersta Kriteka, zapadnogališki pešpolk grof Starrhemberg št. 13 in bavarske čete so se tekom noči v ljutih bojih z ruskimi poslednjimi četami polastili mesta Kolomeje. Na severnem bregu Dnjestra se približujejo zavzniki izlivu Stripe. Severo-vzhodno od Trembovle so se Rusi zama ojunčili do silnih sunkov v masah. Vzhodno od Tarnopola smo sovražnika zopet delj potisnili nazaj.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Na obeh straneh na več točkah ojačeno topovsko delovanje. Sicer nobenih posebnih bojev.

VZHODNO BOJIŠČE.

Neizpremenjeno.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMSKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 26. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Aritljerijska bitka na Flandrskem je vsled učinkovanja neugodnega razgleda včeraj nekoliko popustila. Zvečer se je zopet stopnjevala do skrajne sile. Novi nasilni izvidni sunki Angležev so se razbili povsod v naši obrambni črti. V Artoisu je popoldne streljanje skozinsko močno oživejo. Ponoči smo zavrnili na celi fronti sunke sovražnih izvidnih oddelkov. Pri Honnecourtu severno od St. Quentina so pripeljale württemberške čete v sunku več Angležev iz pohoda v sovražno pozicijo.

Armada skupina nemškega prestolonaslednika.

Ob Chemin des Dames južno od Aillesa in pri pristavi Hurtebise enako ob Visoki gori v zapadni Champagni so izvršili Francozi izgub polne protinapade. Število vjetih in plena se je povečalo. V odseku vzhodno od Suipe smo pri napadu na sovražnikove kose jarkov vjeli mnogo Francozov.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada skupina generalobersta v. Böhm-Ermollija.

V ljuti borbi, kateri je prisostvoval cesar na bojišču, so razširile naše divizije pri Tarnopolu z močnimi napadi že pred kratkim napadeno mostišče na vzhodnem bregu Sereta. Bolj proti jugu smo kljub trdovratnemu odporu Rusov, ki so brez obzira na tisoče in tisoče v gostih masah poganjali v naš uničevalen ogenj, zavojevali prehod preko Gniezne in Sereta od Trembovle do Skomorose. Na obeh straneh Dnjestra hitro prodiramo. Kolomejo so bavarske in avstro-ogrski čete zavzele.

Fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

V severno-vzhodnem delu Gozdnatih Karpatov pritiskajo naši armadni zbori za zovražnikom, ki se umika proti Prutu. V gorah zahodno od kotline Kezdi Vasarhely so se razvili včeraj novi boji. Prepustili smo sovražniku dolino Soveje do gornjega toka Putne.

Armada fronta generalfeldmarsala von Mackensena.

Bojno delovanje ob dolenjem Seretu je bilo slabotnejše kakor prejšnje dneve.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Ničesar novega.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

„ASANOL“ ima presenetljiv uspeh pri pokončanju žoharjev, ščurkov, mravelj itd. Ena škatljica stane **1 krono.**

„Piff - Paff“ (nadomestilo za podganjo smrt) najboljšo sredstvo za streljanje podgan in miši. 1 pušica stane **K 1.50.**

„St. Valentinov redilni prašek za prešiče“ je edino uspešno pri prebavi krme, zaradi tega izredno redi meso in toliščo. **1 zavojček stane 1 krono.**

Dobi se vseh prodajalnah **konsumnega društva za Ljubljano in okolico.**

KINO CENTRAL

v deželnem gledališču.

Sobota 28., nedelja 29. in ponedeljek 30. julija:

= Velike družinske predstave. =

Kralj je umrl — živel kralj!

Velika Tannhouser drama.

Najnovejša kinematografična poročila z vseh bojišč.

Prve popoldanske predstave tudi mladini pristopne.

Predstave se vrše v delavnikih ob 4., pol 6., 7. in 9. uri zvečer, v nedeljah in praznikih ob pol 11. uri dop., ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francištranska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Občno konsumno društvo
v Zagorju ob S.
reg. zadr. z om. por.

Zadruga je najboljšo aprovizacijsko mesto, ki preskrbuje z vsemi potrebščinami svoje članke po najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21	1—1/21	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
	1/21.	1—1/23	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškovi, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.